

Тема 9. Безпека дорожнього руху.

Загальні положення Закону України «Про дорожній рух».

Правила дорожнього руху, їх значення в забезпеченні порядку і безпеки дорожнього руху. Обов'язки, права пішоходів і пасажирів.

Служба безпеки дорожнього руху в органах управління освіти і науки, навчальному закладі: положення про службу, основні завдання, функціональні обов'язки та права.

Знаки дорожні та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, класифікація. Вимоги до водіїв і транспортних засобів.

Умови перевезення людей. Перевезення дітей. Небезпечні наслідки невиконання Правил перевезення дітей.

Порядок повідомлення Міністерству освіти і науки України про дорожньо-транспортні пригоди.

Контрольні питання теми:

1. Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху.

1.1. Ці Правила відповідно до Закону України "Про дорожній рух" ([3353-12](#)) становляють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України. Інші нормативні акти, що стосуються особливостей дорожнього руху (перевезення спеціальних вантажів, експлуатація транспортних засобів окремих видів, рух на закритій території тощо), повинні ґрунтуватися на вимогах цих Правил.

1.2. В Україні установлено правосторонній рух транспортних засобів.

1.3. Учасники дорожнього руху зобов'язані знати й неухильно виконувати вимоги цих Правил, а також бути взаємно ввічливими.

1.4. Кожний учасник дорожнього руху має право розраховувати на те, що й інші учасники виконують ці Правила.

1.5. Дії або бездіяльність учасників дорожнього руху та інших осіб не повинні створювати небезпеку чи перешкоду для руху, загрожувати життю або здоров'ю громадян, завдавати матеріальних збитків.

Особа, яка створила такі умови, зобов'язана негайно вжити заходів до забезпечення безпеки дорожнього руху на цій ділянці дороги та вжити всіх можливих заходів до усунення перешкод, а якщо це неможливо, попередити про них інших учасників дорожнього руху, повідомити підрозділ міліції, власника дороги або уповноважений ним орган.

1.6. Використовувати дороги не за їх призначенням дозволяється з урахуванням вимог статей 36-38 Закону України "Про автомобільні дороги" ([2862-15](#)).

{ Пункт 1.6 в редакції Постанови КМ N 263 ([263-2007-п](#)) від 21.02.2007 }

1.7. Водії, пішоходи та пасажирів зобов'язані бути особливо уважними до таких категорій учасників дорожнього руху, як діти, люди похилого віку та особи з явними ознаками інвалідності.

1.8. Обмеження в дорожньому русі, крім передбачених цими Правилами, можуть бути запроваджені в установленому законодавством порядку.

1.9. Особи, які порушують ці Правила, несуть відповідальність згідно із законодавством.

1.10. Терміни, що наведені у цих Правилах, мають таке значення:

автобус - автомобіль з кількістю місць для сидіння більше дев'яти з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їхнього багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки;

автомагістраль - автомобільна дорога, що: { Абзац третьої пункту 1.10 в редакції Постанови КМ N 395 ([395-2009-н](#)) від 22.04.2009 }

спеціально побудована і призначена для руху транспортних засобів, не призначена для в'їзду на прилеглу територію або виїзду з неї; { Абзац пункту 1.10 в редакції Постанови КМ N 395 ([395-2009-н](#)) від 22.04.2009 }

має для кожного напрямку руху окремі проїзні частини, відокремлені одна від іншої розділювальною смугою; { Абзац пункту 1.10 в редакції Постанови КМ N 395 ([395-2009-н](#)) від 22.04.2009 }

не перетинає на одному рівні інші дороги, залізничні і трамвайні колії, пішохідні і велосипедні доріжки, шляхи проходу тварин, має огороження на узбіччях і розділювальній смузі та обгороджена сіткою; { Абзац пункту 1.10 в редакції Постанови КМ N 395 ([395-2009-н](#)) від 22.04.2009 }

позначена дорожнім знаком 5.1 ([306а-2001-н](#)); { Абзац пункту 1.10 в редакції Постанови КМ N 395 ([395-2009-н](#)) від 22.04.2009 }

автомобільна дорога, вулиця (дорога) - частина території, в тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними і підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, і обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій);

автомобільні дороги державного значення - автомобільні дороги загального користування, до яких належать міжнародні, національні та регіональні автомобільні дороги, які позначені відповідними дорожніми знаками; { Пункт 1-10 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 876 ([876-2008-н](#)) від 01.10.2008 }

безпечна дистанція - відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смузі, яка у разі його раптового гальмування або зупинки дасть можливість водієві транспортного засобу, що рухається позаду, запобігти зіткненню без здійснення будь-якого маневру;

безпечний інтервал - відстань між боковими частинами транспортних засобів, що рухаються, або між ними та іншими об'єктами, за якої гарантована безпека дорожнього руху;

безпечна швидкість - швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах;

буксирування - переміщення одним транспортним засобом іншого транспортного засобу, яке не належить до експлуатації транспортних составів на жорсткому чи гнучкому зчепленні або способом часткового навантаження на платформу чи на спеціальне опорне пристосування;

вантажний автомобіль - автомобіль, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення вантажів;

велосипед - транспортний засіб, крім інвалідних колясок, що приводиться в рух мускульною силою людини, яка знаходиться на ньому;

велосипедна доріжка - виконана в межах дороги чи поза нею доріжка з покриттям, що призначена для руху на велосипедах та мопедах і позначена дорожнім знаком 4.12 (див. додаток 1) ([306а-2001-н](#));

видимість у напрямку руху - максимальна відстань, на якій з місця водія можна чітко розпізнати межі елементів дороги та розміщення учасників руху, що дає змогу водієві орієнтуватися під час керування транспортним засобом, зокрема для вибору безпечної

швидкості та здійснення безпечного маневру;

вимушена зупинка - припинення руху транспортного засобу через його технічний стан або небезпеку, що створюється вантажем, який перевозиться, станом водія (пасажира) або перешкодою на дорозі;

випередження - рух транспортного засобу із швидкістю, що перевищує швидкість попутного транспортного засобу, що рухається поряд по суміжній смузі;

власник транспортного засобу - фізична або юридична особа, яка володіє майновими правами на транспортний засіб та має на це відповідні документи;

водій - особа, яка керує транспортним засобом. Вершник, візник, погонич тварин, який веде їх за повід, прирівнюється до водія. Водієм є також особа, яка навчає керуванню, знаходячись безпосередньо у транспортному засобі;

габаритно-ваговий контроль - перевірка габаритних і вагових параметрів транспортного засобу (в тому числі механічного транспортного засобу), причепу і вантажу на предмет відповідності встановленим нормам щодо габаритів (ширина, висота від поверхні дороги, довжина транспортного засобу) та щодо навантаження (фактична маса, осьове навантаження), яка проводиться відповідно до встановленого порядку на стаціонарних або пересувних пунктах габаритно-вагового контролю; { Пункт 1.10 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 879 ([879-2007-п](#)) від 27.06.2007 }

гальмовий шлях - відстань, що проходить транспортний засіб під час екстреного гальмування з початку здійснення впливу на орган керування гальмовою системою (педаль, рукоятку) до місця його зупинки;

головна дорога - дорога з покриттям відносно ґрунтової або та, що позначається знаками 1.22, 1.23.1-1.23.4 і 2.3 (див. додаток 1) ([306а-2001-п](#)). Наявність на другорядній дорозі покриття безпосередньо перед перехрестям не прирівнює її за значенням до перехрещуваної;

дати дорогу - вимога до учасника дорожнього руху не продовжувати або не відновлювати рух, не здійснювати будь-яких маневрів (за винятком вимоги звільнити займану смугу руху), якщо це може примусити інших учасників дорожнього руху, які мають перевагу, змінити напрямок руху або швидкість;

дозволена максимальна маса - маса спорядженого транспортного засобу з вантажем, водієм і пасажиром, що встановлена технічною характеристикою транспортного засобу як максимально допустима. Дозволена максимальна маса автопоїзда - це сума дозволеної максимально допустимої маси кожного транспортного засобу, що входить до складу автопоїзда;

дорожньо-транспортна пригода - подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки;

дорожні роботи - роботи, пов'язані з будівництвом, реконструкцією, ремонтом чи утриманням автомобільної дороги (вулиці), штучних споруд, споруд дорожнього водовідводу, інженерного облаштування, встановленням (ремонтом, заміною) технічних засобів організації дорожнього руху; { Пункт 1.10 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 395 ([395-2009-п](#)) від 22.04.2009 }

дорожні умови - сукупність факторів, що характеризують (з урахуванням пори року, періоду доби, атмосферних явищ, освітленості дороги) видимість у напрямку руху, стан поверхні проїзної частини (чистота, рівність, шорсткість, зчеплення), а також її ширину, величину похилів на спусках і підйомах, віражів і заокруглень, наявність тротуарів або узбіч, засобів організації дорожнього руху та їх стан;

дорожня обстановка - сукупність факторів, що характеризуються дорожніми умовами, наявністю перешкод на певній ділянці дороги, інтенсивністю і рівнем організації дорожнього руху (наявність дорожньої розмітки, дорожніх знаків, дорожнього обладнання, світлофорів та їх стан), які повинен урахувувати водій під час вибору швидкості, смуги руху та прийомів керування транспортним засобом;

експлуатація транспортного состава - транспортування тягачем причепа згідно з інструкцією щодо його використання (відповідність причепа тягачу, наявність страхового

з'єднання, єдиної системи сигналізації, освітлення тощо);

естакада - інженерна споруда для руху транспортних засобів та (або) пішоходів, підняття однієї дороги над іншою у місці їх перетину, а також для створення дороги на певній висоті, яка не має з'їздів на іншу дорогу;

житлова зона - дворові території, а також частини населених пунктів, позначені дорожнім знаком 5.31 (див. додаток 1) ([306а-2001-п](#));

залізничний переїзд - перехрещення дороги із залізничними коліями на одному рівні;

засліплення - фізіологічний стан водія внаслідок дії світла на його зір, коли водій об'єктивно не має можливості виявити перешкоди чи розпізнати межі елементів дороги на мінімальній відстані;

зупинка - припинення руху транспортного засобу на час до 5 хвилин або більше, якщо це необхідно для посадки (висадки) пасажирів чи завантаження (розвантаження) вантажу, виконання вимог цих Правил (надання переваги в русі, виконання вимог регулювальника, сигналів світлофора тощо);

колона пішоходів - організована група людей, які рухаються по проїзній частині в одному напрямку;

колона транспортних засобів - організована група з трьох і більше транспортних засобів, що разом рухаються в одному напрямку безпосередньо один за одним з постійно увімкненим ближнім світлом фар;

край проїзної частини (для нерейкових транспортних засобів) - видима умовна чи позначена дорожньою розміткою лінія на проїзній частині в місці її прилягання до узбіччя, тротуару, газону, розділювальної смуги, смуги для руху трамваїв, велосипедної або пішохідної доріжки;

крайне положення на проїзній частині - положення транспортного засобу на відстані від краю проїзної частини (середини проїзної частини або розділювальної смуги), яка не дає можливості рухатися попутному транспортному засобу (у тому числі двоколісному) ще ближче до краю проїзної частини (середини проїзної частини або розділювальної смуги);

легковий автомобіль - автомобіль з кількістю місць для сидіння не більше дев'яти, з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їхнього багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки;

маршрутні транспортні засоби (транспортні засоби загального користування) - автобуси, мікроавтобуси, тролейбуси, трамваї і таксі, що рухаються за встановленими маршрутами та мають визначені місця на дорозі для посадки (висадки) пасажирів;

механічний транспортний засіб - транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми (крім транспортних засобів, робочий об'єм двигуна яких не перевищує 50 куб. см), а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт;

мікроавтобус - одноповерховий автобус з кількістю місць для сидіння не більше сімнадцяти з місцем водія включно;

міст - споруда, призначена для руху через річку, яр та інші перешкоди, межами якої є початок і кінець пролітних споруд;

мопед - двоколісний транспортний засіб, що має двигун з робочим об'ємом до 50 куб.см;

мотоцикл - двоколісний механічний транспортний засіб з боковим причепом або без нього, що має двигун з робочим об'ємом 50 куб.см і більше. До мотоциклів прирівнюються моторолери, мотоколяски, триколісні та інші механічні транспортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кг;

населений пункт - забудована територія, в'їзди на яку і виїзди з якої позначаються дорожніми знаками 5.45, 5.46, 5.47, 5.48 (див. додаток 1) ([306а-2001-п](#));

небезпека для руху - зміна дорожньої обстановки (у тому числі поява рухомого об'єкта, який наближається до смуги руху транспортного засобу чи перетинає її) або технічного стану транспортного засобу, яка загрожує безпеці дорожнього руху і змушує водія негайно зменшити швидкість або зупинитися. Окремим випадком небезпеки для руху є рух у межах

смуги транспортного засобу іншого транспортного засобу назустріч загальному потоку;
недостатня видимість - видимість дороги в напрямку руху менше 300 м у сутінках, в умовах туману, дощу, снігопаду тощо;

обгін - випередження одного або кількох транспортних засобів, пов'язане з виїздом на смугу зустрічного руху;

обмежена оглядовість - видимість дороги в напрямку руху, яка обмежена геометричними параметрами дороги, придорожніми інженерними спорудами, насадженнями та іншими об'єктами, а також транспортними засобами;

оглядовість - об'єктивна можливість бачити дорожню обстановку з місця водія;

пасажир - особа, яка користується транспортним засобом і знаходиться в ньому, але не причетна до керування ним;

перевага - право на першочерговий рух стосовно інших учасників дорожнього руху;

перевезення організованих груп дітей - одночасне перевезення десяти і більше дітей з керівником, відповідальним за їх супроводження під час поїздки (на групу з тридцяти і більше дітей призначається додатково медичний працівник); { Пункт 1.10 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 876 ([876-2008-n](#)) від 01.10.2008 }

перешкода для руху - нерухомий об'єкт у межах смуги руху транспортного засобу або об'єкт, що рухається попутно в межах цієї смуги (за винятком транспортного засобу, що рухається назустріч загальному потоку транспортних засобів) і змушує водія маневрувати або зменшувати швидкість аж до зупинки транспортного засобу;

перехрестя - місце перехрещення, прилягання або розгалуження доріг на одному рівні, межею якого є уявні лінії між початком заокруглень країв проїзної частини кожної з доріг. Не вважається перехрестям місце прилягання до дороги виїзду з прилеглої території;

пішохід - особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу. До пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу чи інвалідну коляску;

пішохідний перехід - ділянка проїзної частини або інженерна споруда, призначена для руху пішоходів через дорогу. Пішохідні переходи позначаються дорожніми знаками 5.35.1-5.37.2 (див. додаток 1), дорожньою розміткою 1.14.1-1.14.3 (див. додаток 2) ([306a-2001-n](#)), пішохідними світлофорами. За відсутності дорожньої розмітки межі пішохідного переходу визначаються відстанню між дорожніми знаками або пішохідними світлофорами, а на перехресті за відсутності пішохідних світлофорів, дорожніх знаків та розмітки - шириною тротуарів чи узбіч.

Регульованим вважається пішохідний перехід, рух по якому регулюється світлофором чи регульовальником, нерегульованим - пішохідний перехід, на якому немає регульовальника, світлофори відсутні або вимкнені чи працюють у режимі миготіння жовтого сигналу;

пішохідна доріжка - доріжка з покриттям, призначена для руху пішоходів, виконана в межах дороги чи поза нею і позначена знаком 4.13 (див. додаток 1);

прилегла територія - територія, що прилягає до краю проїзної частини та не призначена для наскрізного проїзду, а лише для в'їзду до дворів, на стоянки, автозаправні станції, будівельні майданчики тощо або виїзду з них;

причп - транспортний засіб, призначений для руху тільки в з'єднанні з іншим транспортним засобом. До цього виду транспортних засобів належать також напівпричепи і причепи-розпуски;

проїзна частина - елемент дороги, призначений для руху нерейкових транспортних засобів. Дорога може мати декілька проїзних частин, межами яких є розділювальні смуги;

регульовальник - працівник міліції, військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі, які мають відповідне посвідчення та екіпіровку (формений одяг або розпізнавальний знак, нарукавна пов'язка, жезл, диск з червоним сигналом чи світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець) і регулюють дорожній рух;

рейковий транспортний засіб - трамвай та платформи із спеціальним обладнанням, що рухаються трамвайними коліями. Усі інші транспортні засоби, що беруть участь у дорожньому русі, вважаються нерейковими;

розділювальна смуга - виділений конструктивно або за допомогою суцільних ліній дорожньої розмітки 1.1 або 1.2 (див. додаток 2) ([306а-2001-н](#)) елемент автомобільної дороги, який розділяє суміжні проїзні частини. Розділювальна смуга не призначена для руху або стоянки транспортних засобів. За наявності на розділювальній смузі тротуару по ньому дозволяється рух пішоходів;

смуга руху - поздовжня смуга на проїзній частині завширшки щонайменше 2,75 м, що позначена або не позначена дорожньою розміткою і призначена для руху нерейкових транспортних засобів;

стоянка - припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних з необхідністю виконання вимог цих Правил, посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу;

темна пора доби - частина доби від закінчення вечірніх (30 хв після заходу сонця) до початку ранкових сутінків (30 хв до сходу сонця);

транспортний засіб - пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів;

трамвайна колія - елемент дороги, призначений для руху рейкових транспортних засобів, який обмежується по ширині спеціально виділеним вимощенням трамвайної лінії або дорожньою розміткою. По трамвайній колії допускається рух нерейкових транспортних засобів відповідно до розділу II цих Правил;

тротуар - елемент дороги, призначений для руху пішоходів, який прилягає до проїзної частини або відокремлений від неї газоном;

узбіччя - виділений конструктивно або суцільною лінією дорожньої розмітки елемент автомобільної дороги, який прилягає безпосередньо до зовнішнього краю проїзної частини, розташований з нею на одному рівні та не призначений для руху транспортних засобів, крім випадків, передбачених цими Правилами. Узбіччя може використовуватися для зупинки і стоянки транспортних засобів, руху пішоходів, мопедів, велосипедів (за відсутності тротуарів, пішохідних, велосипедних доріжок або у разі неможливості пересуватися по них), гужових возів (саней);

учасник дорожнього руху - особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин;

шляхопровід - інженерна споруда мостового типу над іншою дорогою (залізницею) в місці їх перетину, що забезпечує рух по ній на різних рівнях та дає можливість з'їзду на іншу дорогу.

2. Обов'язки, права пішоходів і пасажирів.

2.1. Пішоходи повинні рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, тримаючись правого боку.

Якщо немає тротуарів, пішохідних доріжок або пересуватися по них неможливо, пішоходи можуть рухатися велосипедними доріжками, тримаючись правого боку і не утруднюючи рух на велосипедах і мопедах, або в один ряд узбіччям, тримаючись якомога правіше, а у разі його відсутності або неможливості рухатися по ньому - по краю проїзної частини назустріч руху транспортних засобів. При цьому треба бути обережним і не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

2.2. Пішоходи, які переносять громіздкі предмети, або особи, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть мотоцикл, велосипед чи мопед, везуть санки, візок тощо, якщо їх рух тротуарами, пішохідними чи велосипедними доріжками або узбіччями створює перешкоди для інших учасників руху, можуть рухатися по краю проїзної частини в один ряд.

2.3. За межами населених пунктів пішоходи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини, повинні йти назустріч руху транспортних засобів.

Особи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини в інвалідних колясках без двигуна, ведуть мотоцикл, мопед або велосипед, повинні пересуватися в напрямку руху транспортних засобів.

2.4. У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості пішоходи, які рухаються проїзною частиною чи узбіччям, повинні виділити себе, а за можливості мати на зовнішньому одязі світлоповертальні елементи, для своєчасного їх виявлення іншими учасниками дорожнього руху. { Пункт 4-4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 876 (876-2008-н від 01.10.2008) }.

2.5. Рух організованих груп людей по дорозі дозволяється тільки в напрямку руху транспортних засобів колоною не більш як по чотири особи в ряду за умови, що колона не займає більше половини ширини проїзної частини одного напрямку руху. Попереду і позаду колони на відстані 10-15 м з лівого боку повинні бути супровідники з червоними прапорцями, а у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості - із засвіченими ліхтарями: спереду - білого кольору, позаду - червоного.

2.6. Організовані групи дітей дозволяється водити тільки по тротуарах і пішохідних доріжках, а коли їх немає - по узбіччю дороги у напрямку руху транспортних засобів колоною, але тільки у світлу пору доби і лише в супроводі дорослих.

2.7. Пішоходи повинні переходити проїзну частину по пішохідних переходах, у тому числі підземних і надземних, а у разі їх відсутності - на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч.

2.8. Якщо в зоні видимості немає переходу або перехрестя, а дорога має не більше трьох смуг руху для обох його напрямків, дозволяється переходити її під прямим кутом до краю проїзної частини в місцях, де дорогу добре видно в обидва боки, і лише після того, як пішохід упевниться у відсутності небезпеки.

2.9. У місцях, де рух регулюється, пішоходи повинні керуватися сигналами регулювальника або світлофора.

У таких місцях пішоходи, які не встигли закінчити перехід проїзної частини дороги одного напрямку, повинні перебувати на острові безпеки або лінії, що розділяє транспортні потоки протилежних напрямків, а у разі їх відсутності - на середині проїзної частини і можуть продовжити перехід лише тоді, коли це буде дозволено відповідним сигналом світлофора чи регулювальника та переконаються в безпеці подальшого руху.

2.10. Перед виходом на проїзну частину з-за транспортних засобів, що стоять, та будь-яких об'єктів, що обмежують оглядовість, пішоходи повинні впевнитись у відсутності транспортних засобів, що наближаються.

2.11. Чекаючи транспортний засіб пішоходи повинні на тротуарах, посадкових майданчиках, а якщо вони відсутні, - на узбіччі, не створюючи перешкоди для дорожнього руху. **4.12.** На трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, пішоходам дозволяється виходити на проїзну частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая.

Після висадки з трамвая необхідно залишити проїзну частину не затримуючись.

2.12. У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного та (або) синього кольору і (або) спеціальним звуковим сигналом пішоходи повинні утриматися від переходу проїзної частини або негайно залишити її.

2.13. Пішоходам забороняється:

- а) виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху;
- б) раптово виходити, вибігати на проїзну частину, в тому числі на пішохідний перехід;
- в) допускати самотійний, без нагляду дорослих, вихід дітей дошкільного віку на проїзну частину;
- г) переходити проїзну частину поза пішохідним переходом, якщо є розділювальна смуга або дорога має чотири і більше смуг для руху в обох напрямках, а також у місцях, де

встановлено огороження;

г) затримуватися і зупинятися на проїзній частині, якщо це не пов'язано із забезпеченням безпеки дорожнього руху;

д) рухатися по автомагістралі чи дорозі для автомобілів, за винятком пішохідних доріжок, місць стоянки і відпочинку.

2.14. У разі причетності пішохода до дорожньо-транспортної пригоди він повинен подати можливу допомогу потерпілим, записати прізвища та адреси очевидців, повідомити орган чи підрозділ міліції про пригоду, необхідні дані про себе і перебувати на місці до прибуття працівників міліції.

2.15. Пішохід має право:

а) на перевагу під час переходу проїзної частини позначеними нерегульованими пішохідними переходами, а також регульованими переходами за наявності на те відповідного сигналу регулювальника чи світлофора;

б) вимагати від органів виконавчої влади, власників автомобільних доріг, вулиць і залізничних переїздів створення умов для забезпечення безпеки дорожнього руху.

2.16. Посадку (висадку) дозволяється здійснювати пасажиром після зупинки транспортного засобу лише з посадкового майданчика, а в разі відсутності такого майданчика - з тротуару чи узбіччя, а якщо це неможливо, то з крайньої смуги проїзної частини (але не з боку суміжної смуги для руху), за умови, що це буде безпечно та не створить перешкод іншим учасникам руху.

2.17. Пасажири, користуючись транспортним засобом, повинні:

а) сидіти або стояти (якщо це передбачено конструкцією транспортного засобу) в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інші пристосування;

б) під час пересування на транспортному засобі, обладнаному ременями безпеки, бути пристебнутими, а на мотоциклі - в застебнутому мотошоломі;

в) не забруднювати проїзну частину та смугу відведення автомобільних доріг; { Пункт 5.2 доповнено підпунктом "в" згідно з Постановою КМ N 263 ([263-2007-н](#)) від 21.02.2007 }

г) не створювати своїми діями загрози безпеці дорожнього руху. { Пункт 5.2 доповнено підпунктом "г" згідно з Постановою КМ N 263 ([263-2007-н](#) від 21.02.2007 }

2.18. Пасажирам забороняється:

а) під час руху відвертати увагу водія від керування транспортним засобом та заважати йому в цьому;

б) відчиняти двері транспортного засобу, не переконавшись, що він зупинився біля тротуару, посадкового майданчика, краю проїзної частини чи на узбіччі;

в) перешкоджати зачиненню дверей та використовувати для їзди підніжки і виступи транспортних засобів;

г) під час руху стояти в кузові вантажного автомобіля, сидіти на бортах або в не обладнаному для сидіння місці.

2.19. У разі дорожньо-транспортної пригоди пасажир причетного до пригоди транспортного засобу повинен подати можливу допомогу потерпілим, повідомити про пригоду орган чи підрозділ міліції і перебувати на місці до прибуття працівників міліції.

2.20. Пасажир під час користування транспортним засобом має право на:

а) безпечне перевезення себе і багажу;

б) відшкодування завданих збитків;

в) отримання своєчасної і точної інформації про умови і порядок руху.

3. Закон України «Про дорожній рух» про порядок вивчення Правил дорожнього руху різними групами населення.

Навчання громадян Правил дорожнього руху ([1306-2001-н](#)) здійснюється згідно з типовими навчальними програмами ([670-2009-н](#)), підготовленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки,

погодженими з Міністерством внутрішніх справ України і центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері транспорту, та затвердженими Кабінетом Міністрів України. { Частина перша статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI ([5459-17](#)) від 16.10.2012 }

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки, забезпечує вивчення Правил дорожнього руху ([1306-2001-n](#)) в дошкільних, позашкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах, а також підготовку і перепідготовку педагогічних працівників, діяльність яких пов'язана з навчанням громадян Правил дорожнього руху ([1306-2001-n](#)) та підготовкою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації водіїв транспортних засобів. { Частина друга статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI ([5459-17](#)) від 16.10.2012 }

Розвиток у дітей навичок безпечної поведінки на дорогах розпочинається в дошкільних навчальних закладах із трирічного віку. У загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах може проводитися навчання учнів Правил дорожнього руху ([1306-2001-n](#)) за програмами підготовки водіїв категорій А1, А, В1, В.

Міністерство внутрішніх справ України, засоби масової інформації надають допомогу у проведенні профілактичних заходів і в навчанні різних груп населення Правил дорожнього руху" ([1306-2001-n](#)). { Стаття 20 в редакції Закону N 586-VI ([586-17](#)) від 24.09.2008 }

4. Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів Правилам дорожнього руху.

Обмеження або заборона дорожнього руху при виконанні робіт на автомобільних дорогах, вулицях та залізничних переїздах

При виконанні робіт в смузі відведення автомобільної дороги, вулиці та залізничного переїзду, якщо це загрожує безпечному чи безперервному руху транспорту і пішоходів, організації, що відповідають за утримання автомобільної дороги, вулиці та залізничного переїзду, можуть закрити чи обмежити рух на основі погодженого з Міністерством внутрішніх справ України ордера, який видається відповідним дорожнім органом, а в містах - службою місцевого державного органу виконавчої влади та місцевого самоврядування. У ордері викладаються умови заборони або обмеження руху, порядок інформування про це учасників дорожнього руху, заходи щодо безпеки дорожнього руху і строки проведення робіт. { Частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 586-VI ([586-17](#)) від 24.09.2008 }

Порушення цих вимог тягне за собою матеріальну відповідальність організацій, що виконують роботи.

Обмеження або заборона руху без ордера можливі лише у випадках, пов'язаних із стихійними явищами, а також з необхідністю виконання аварійних робіт, про що повідомляється місцевим органам державної виконавчої влади, органам місцевого самоврядування і відповідним підрозділам Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечують безпеку дорожнього руху. { Частина третя статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 586-VI ([586-17](#)) від 24.09.2008 }

Обмеження або заборона дорожнього руху під час проїзду окремих осіб, щодо яких здійснюється державна охорона

Тимчасово обмежувати або забороняти рух транспортних засобів, пішоходів на окремих ділянках вулиць, автомобільних доріг дозволяється під час проїзду автомобільним транспортом Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, а також глав іноземних держав, парламентів і урядів, керівників

міжнародних міжурядових організацій та іноземних делегацій, які перебувають в Україні з офіційним візитом. Супроводження транспортних засобів, у яких пересуваються глави іноземних держав, парламентів і урядів, керівники міжнародних міжурядових організацій та іноземних делегацій, які перебувають в Україні з офіційним візитом, здійснюється з урахуванням принципу взаємності. { Частина перша статті 26-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 586-VI ([586-17](#)) від 24.09.2008 }

Безпечний та безперешкодний проїзд транспортних засобів з особами, зазначеними в частині першій цієї статті, забезпечується відповідними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечують безпеку дорожнього руху, Управління державної охорони України шляхом запровадження тимчасових обмежень, заборони руху інших учасників дорожнього руху або його регулювання відповідними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечують безпеку дорожнього руху. Супроводження таких транспортних засобів здійснюється спеціальними відповідними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечують безпеку дорожнього руху з використанням спеціальних автомобілів або мотоциклів з розпізнавальним пофарбуванням і написами відповідно до вимог стандартів та увімкненими спеціальними світловими та в разі потреби звуковими сигнальними пристроями. { Частина друга статті 26-1 в редакції Закону N 586-VI ([586-17](#)) від 24.09.2008 }

Тимчасове обмеження або заборона руху транспортних засобів, пішоходів на окремих ділянках вулиць, автомобільних доріг встановлюється не раніше ніж за десять хвилин до та відмінюється не пізніше ніж через три хвилини після проїзду осіб, зазначених у частині першій цієї статті.

Під час проїзду автомобільного транспорту з особами, зазначеними в частині першій цієї статті, дозволяється рух автомобілів спеціалізованих санітарних автомобілів бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги, пожежної охорони, міліції, оперативно-рятувальних та інших аварійних служб, які виконують невідкладні службові завдання. { Частина четверта статті 26-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5081-VI ([5081-17](#)) від 05.07.2012 }.

Тимчасово обмежувати або забороняти рух транспортних засобів, пішоходів на окремих ділянках вулиць, автомобільних доріг під час проїзду автомобільним транспортом інших осіб, крім зазначених у частині першій цієї статті, забороняється. Безперешкодний проїзд офіційних делегацій та осіб, щодо яких здійснюється супровід кортежем (ескортом), забезпечується спеціальними відповідними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечують безпеку дорожнього руху. { Частина шоста статті 26-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 586-VI ([586-17](#)) від 24.09.2008 }

Такий супровід здійснюється за відповідною технологією та в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України і Управлінням державної охорони України. (Закон доповнено статтею 26-1 згідно із Законом N 2249-IV ([2249-15](#)) від 16.12.2004)

5. Служби безпеки дорожнього руху в департаментах (управліннях) освіти і науки, навчальному закладі. Основні завдання, функціональні обов'язки та права.

Служба безпеки дорожнього руху міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади підпорядковується безпосередньо їх керівникам або за рішенням керівника - одному з його заступників. Служба безпеки дорожнього руху підприємства, об'єднань підприємств, установи, організації підпорядковується безпосередньо їх керівникам.

Служба безпеки дорожнього руху прирівнюється до основних виробничо-технічних служб і в своїй діяльності взаємодіє з відповідними підрозділами Державтоінспекції МВС та іншими органами, діяльність яких пов'язана з безпекою дорожнього руху.

Основними завданнями служби безпеки дорожнього руху є:

проведення заходів, спрямованих на забезпечення безпеки дорожнього руху; здійснення контролю за додержанням працівниками вимог актів законодавства та інших нормативних документів з безпеки дорожнього руху;

аналіз стану аварійності та фактів порушення вимог з безпеки дорожнього руху, розроблення разом з відповідними структурними підрозділами заходів щодо запобігання їм і контроль за проведенням цих заходів;

облік і подання в установленому порядку органам державної виконавчої влади і організаціям звітної інформації про дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки.

Служба безпеки дорожнього руху має право:

вимагати від посадових осіб відповідного рівня і водіїв письмових пояснень та інших матеріалів щодо порушення правил, норм і стандартів, що стосуються безпеки дорожнього руху;

забороняти експлуатацію транспортних засобів, якщо їх технічний стан загрожує безпеці дорожнього руху, життю та здоров'ю людей;

робити в дорожніх (маршрутних) листах записи про порушення водіями Правил дорожнього руху;

складати висновки за проектами документів, підготовлених іншими підрозділами, в частині, що стосується безпеки дорожнього руху;

з дозволу керівництва відповідного структурного підрозділу залучати фахівців до проведення службового розслідування дорожньо-транспортних пригод, пов'язаних з безпекою дорожнього руху;

представляти інтереси підприємств, їх об'єднань, установ і організацій у міністерствах, інших центральних та місцевих органах державної виконавчої влади з питань безпеки дорожнього руху;

вносити пропозиції керівництву про заохочення, а також притягнення до відповідальності працівників за невиконання правил, норм і стандартів, що стосуються безпеки дорожнього руху.

6. Розмітка дорожня та їх характеристика. Види перехресть, порядок руху.

6.1. Горизонтальна розмітка

Лінії горизонтальної розмітки мають білий колір. Жовтий колір мають лінії 6.1.4, 6.1.10, 6.1.17, а також 6.1.2, якщо нею позначаються межі смуги для руху маршрутних транспортних засобів.

Горизонтальна розмітка має таке значення:

6.1.1 (вузька суцільна лінія) - поділяє транспортні потоки протилежних напрямків і позначає межі смуг руху на дорогах; позначає межі проїзної частини, на які в'їзд заборонено; позначає межі місць стоянки транспортних засобів і край проїзної частини доріг, не віднесених за умовами руху до автомагістралей;

6.1.2 (широка суцільна лінія) - позначає край проїзної частини на автомагістралях або межі смуги для руху маршрутних транспортних засобів. У місцях, де на смугу маршрутних транспортних засобів дозволено заїзд іншим транспортним засобам, ця лінія може бути переривчастою;

6.1.3 - поділяє транспортні потоки протилежних напрямків на дорогах, які мають чотири і більше смуг руху;

6.1.4 - позначає місця, де заборонено зупинку та стоянку транспортних засобів.

Застосовується самотійно або в поєднанні із знаком 3.34 (див. додаток 1) ([306а-2001-н](#)) і наноситься біля краю проїзної частини або по верху бордюру;

6.1.5 - поділяє транспортні потоки протилежних напрямків на дорогах, які мають дві або три смуги; позначає межі смуг руху, за наявності двох і більше смуг, призначених для руху в одному напрямку;

6.1.6 (лінія наближення - переривчаста лінія, в якій довжина штрихів утричі перевищує проміжки між ними) - попереджає про наближення до розмітки 1.1 або 1.11, яка поділяє транспортні потоки протилежних або попутних напрямків;

6.1.7 (переривчаста лінія з короткими штрихами і рівними їм проміжками) - позначає смуги руху, а також напрямок головної дороги в межах перехрестя;

6.1.8 (широка переривчаста лінія) - позначає межу між смугою розгону або гальмування і основною смугою проїзної частини (на перехрестях, перехрещеннях доріг на різних рівнях, у зоні автобусних зупинок тощо);

6.1.9 - позначає межі смуг руху, на яких здійснюється реверсивне регулювання; поділяє транспортні потоки протилежних напрямків (при вимкнених реверсивних світлофорах) на дорогах, де здійснюється реверсивне регулювання;

6.1.10 - позначає місця, де заборонено стоянку. Застосовується самостійно або в сполученні із знаком 6.3.35 і наноситься біля краю проїзної частини або по верху бордюру;

6.1.11 - поділяє транспортні потоки протилежних або попутних напрямків на ділянках доріг, де перестроювання дозволено лише з однієї смуги; позначає місця, призначені для розвороту, в'їзду і виїзду з майданчиків для стоянки тощо, де рух дозволено лише в один бік;

6.1.12 (стоп-лінія) - вказує місце, де водій повинен зупинитися за наявності знака 6.2.2 або при сигналі світлофора чи регулювальника, що забороняє рух;

6.1.13 - вказує місце, де водій повинен у разі потреби зупинитися і дати дорогу транспортним засобам, що рухаються по перехрещуваній дорозі;

6.1.14.1, 6.1.14.2 ("зебра") - позначає нерегульований пішохідний перехід; стрілки розмітки **6.1.14.2** вказують напрямок руху для пішоходів;

6.1.14.3 - позначає пішохідний перехід, де рух регулюється світлофором;

6.1.15 - позначає місце, де велосипедна доріжка перетинає проїзну частину;

6.1.16.1-6.1.16.3 - позначає напрямні острівці в місцях поділу, розгалуження або злиття транспортних потоків;

6.1.17 - позначає зупинки маршрутних транспортних засобів і таксі;

6.1.18 - вказує дозволені на перехресті напрямки руху по смугах. Застосовується самостійно або в поєднанні із знаками; розмітка із зображенням тупика наноситься для зазначення того, що поворот на найближчу проїзну частину заборонено; розмітка, яка дозволяє поворот ліворуч з крайньої лівої смуги, дозволяє також розворот;

6.1.19 - попереджає про наближення до звуження проїзної частини (ділянки, де зменшується кількість смуг руху в даному напрямку) або до лінії розмітки 6.1.1 чи 6.1.11, яка поділяє транспортні потоки протилежних напрямків. У першому випадку може застосовуватися в поєднанні із знаками;

6.1.20 - попереджає про наближення до розмітки 6.1.13;

6.1.21 (напис "СТОП") - попереджає про наближення до розмітки 6.1.12, коли вона застосовується в поєднанні із знаком 6.2.2;

6.1.22 - вказує номер дороги (маршруту);

6.1.23 - позначає смугу, призначену для руху лише маршрутних транспортних засобів.

Лінії 6.1.1 і 6.1.3 перетинати забороняється. Якщо лінією 6.1.1 позначено місце стоянки або край проїзної частини, суміжний з узбіччям, цю лінію перетинати дозволяється.

Як виняток, за умови забезпечення безпеки дорожнього руху, дозволяється перетинати лінію 6.1.1 для об'їзду нерухокої перешкоди, розміри якої не дають змоги здійснити її безпечний об'їзд, не перетинаючи цю лінію, а також обгону поодиноких транспортних засобів, що рухаються із швидкістю менше 30 км/год.

Лінію 6.1.2 дозволяється перетинати в разі вимушеної зупинки, якщо цією лінією позначено край проїзної частини, суміжний з узбіччям.

Лінії 6.1.5-6.1.8 перетинати дозволяється з будь-якого боку.

На ділянці дороги між реверсивними світлофорами лінію 6.1.9 дозволяється перетинати, якщо вона розташована праворуч від водія.

При ввімкнених сигналах зеленого кольору у реверсивних світлофорах лінію 6.1.9 дозволяється перетинати з будь-якого боку, якщо вона поділяє смуги, по яких рух дозволено в одному напрямку.

У разі вимкнення реверсивних світлофорів водій повинен негайно перестроїтися праворуч за лінію розмітки 6.1.9.

Лінію 6.1.9, що знаходиться ліворуч, при вимкнених реверсивних світлофорах перетинати забороняється. Лінію 6.1.11 дозволяється перетинати тільки з боку її переривчастой частини, а з боку суцільної - лише по завершенні обгону чи об'їзду перешкоди.

Вертикальна розмітка

Вертикальна розмітка позначає:

6.2.1 - елементи дорожніх споруд (опор мостів, шляхопроводів, торцевих частин парпетів та ін.);

6.2.2 - нижній край прогінної будови тунелів, мостів і шляхопроводів;

6.2.3 - круглі тумби, встановлювані на розділювальних смугах або островах безпеки;

6.2.4 - напрямні стовпчики, надовби, опори огорожень тощо;

6.2.5 - бокові поверхні огорожень доріг на заокругленнях малого радіуса, крутих спусках, інших небезпечних ділянках;

6.2.6 - бокові поверхні огорожень на інших ділянках;

6.2.7 - бордюри на небезпечних ділянках і підвищені островці безпеки.

ПРОЇЗД ПЕРЕХРЕСТЬ

6.3.1. Перехрестя, де черговість проїзду визначається сигналами світлофора чи регулювальника, вважається регульованим. На такому перехресті знаки пріоритету не діють.

У разі вимкнення світлофора або його роботи в режимі миготіння сигналу жовтого кольору та відсутності регулювальника перехрестя вважається нерегульованим і водії повинні керуватись правилами проїзду нерегульованих перехресть та установленими на перехресті знаками пріоритету.

6.3.2. На регульованих і нерегульованих перехрестях водій, повертаючи праворуч або ліворуч, повинен дати дорогу пішоходам, які переходять проїзну частину, на яку він повертає, а також велосипедистам, які рухаються прямо в попутному напрямку.

6.3.3. У разі необхідності надання переваги в русі транспортним засобам, які рухаються по перехрещуваній дорозі, водій повинен зупинити транспортний засіб перед дорожньою розміткою 6.1.12 (стоп-лінією) або 6.1.13 ([306a-2001-n](#)), світлофором так, щоб бачити його сигнали, а якщо вони відсутні - перед краєм перехрещуваної проїзної частини, не створюючи перешкод для руху пішоходів.

6.3.4. Забороняється виїжджати на будь-яке перехрестя, у тому числі при сигналі світлофора, що дозволяє рух, якщо утворився затор, який змусить водія зупинитися на перехресті, що створить перешкоду для руху інших транспортних засобів і пішоходів.

Регульовані перехрестя

6.3.5. У разі подання сигналу регулювальником або ввімкнення сигналу світлофора, що дозволяє рух, водій зобов'язаний дати дорогу транспортним засобам, що завершують рух через перехрестя, а також пішоходам, які закінчують перехід.

6.3.6. Повертаючи ліворуч або розвертаючись при зеленому сигналі основного світлофора, водій нерейкового транспортного засобу зобов'язаний дати дорогу трамваю попутного напрямку, а також транспортним засобам, що рухаються в зустрічному напрямку прямо або повертають праворуч.

Цим правилом повинні керуватися між собою і водії трамваїв.

6.3.7. Якщо сигнал регулювальника або зелений сигнал світлофора дозволяють одночасно рух трамвая і нерейкових транспортних засобів, трамваю надається перевага незалежно від напрямку його руху.

6.3.8. Водій, який виїхав на перехрещення проїзних частин згідно із сигналом світлофора, що дозволяє рух, повинен виїхати у наміченому напрямку незалежно від сигналів світлофора на виїзді. Проте, якщо на перехрестях перед світлофорами на шляху руху водія є дорожня розмітка 6.1.12 (стоп-лінія) або дорожній знак, він повинен керуватися сигналами кожного світлофора.

6.3.9. Під час руху в напрямку стрілки, ввімкнутої в додатковій секції одночасно з жовтим або червоним сигналом світлофора, водій має дати дорогу транспортним засобам, що рухаються з інших напрямків.

Під час руху в напрямку стрілки зеленого кольору на таблиці, встановленій на рівні червоного сигналу світлофора із вертикальним розташуванням сигналів, водій повинен зайняти крайню праву (ліву) смугу руху та дати дорогу транспортним засобам і пішоходам, що рухаються з інших напрямків. { Пункт 16.9 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 124 (124-2009-п) від 11.02.2009 }

6.3.10. На перехресті, де рух регулюється світлофором з додатковою секцією, водій, який перебуває на смузі, з якої робиться поворот, повинен продовжувати рух у напрямку, що вказує стрілка, ввімкнута в додатковій секції, якщо його зупинка на заборонний сигнал світлофора створить переешкоди транспортним засобам, що рухаються за ним по тій самій смузі.

Нерегульовані перехрестя

6.3.11. На перехресті нерівнозначних доріг водій транспортного засобу, що рухається по другорядній дорозі, повинен дати дорогу транспортним засобам, які наближаються до даного перехрещення проїзних частин по головній дорозі, незалежно від напрямку їх подальшого руху.

6.3.12. На перехресті рівнозначних доріг водій нерейкового транспортного засобу зобов'язаний дати дорогу транспортним засобам, що наближаються праворуч.

Цим правилом повинні керуватися між собою і водії трамваїв.

На будь-якому нерегульованому перехресті трамвай, незалежно від напрямку його подальшого руху, має перевагу перед нерейковими транспортними засобами, що наближаються до нього по рівнозначній дорозі.

6.3.13. Перед поворотом ліворуч і розворотом водій нерейкового транспортного засобу зобов'язаний дати дорогу трамваю попутного напрямку, а також транспортним засобам, що рухаються по рівнозначній дорозі в зустрічному напрямку прямо чи праворуч. Цим правилом повинні керуватися між собою і водії трамваїв.

6.3.14. Якщо головна дорога на перехресті змінює напрямок, водії транспортних засобів, які рухаються по ній, повинні керуватися між собою правилами проїзду перехресть рівнозначних доріг.

Цим правилом повинні керуватися між собою і водії, які рухаються по другорядних дорогах.

6.3.15. Якщо неможливо визначити наявність покриття на дорозі (темна пора доби, грязь, сніг тощо), а знаки пріоритету відсутні, водій повинен вважати, що перебуває на другорядній дорозі.

7. Умови перевезення людей, дітей.

7.1. Дозволяється перевозити пасажирів у транспортному засобі обладнаному місцями для сидіння в кількості, що передбачена технічною характеристикою так, щоб вони не заважали водієві керувати транспортним засобом і не обмежували оглядовість, відповідно до правил перевезення.

7.2. Водіям маршрутних транспортних засобів забороняється під час перевезення пасажирів розмовляти з ними, їсти, пити, палити, а також перевозити пасажирів і вантаж у кабіні, якщо вона відокремлена від салону.

7.3. Перевезення автобусом (мікроавтобусом) організованої групи дітей здійснюється за умови обов'язкового проведення інструктажу з дітьми та супровідниками щодо правил безпечної поведінки під час руху та дій у разі виникнення аварійно-небезпечних ситуацій чи скоєння дорожньо-транспортної пригоди. При цьому спереду і ззаду автобуса (мікроавтобуса) обов'язково встановлюється згідно з вимогами підпункту "в" пункту 30.3 цих Правил розпізнавальний знак "Діти".

Водій автобуса (мікроавтобуса), який здійснює перевезення організованих груп дітей, повинен мати стаж водія не менше 5 років і посвідчення водія категорії "D"..{ Пункт 21.3 в редакції Постанови КМ N 876 ([876-2008-п](#)) від 01.10.2008 }

7.4. Водію забороняється починати рух до повного зачинення дверей та відчиняти їх до зупинки транспортного засобу.

7.5. Перевезення пасажирів (до 8 чоловік, крім водія) у пристосованому для цього вантажному автомобілі дозволяється водіям, які мають стаж керування транспортним засобом більше трьох

років і посвідчення водія категорії "С", а у разі перевезення понад зазначену кількість (включаючи пасажирів у кабіні) - категорій "С" і "D".

7.6. Вантажний автомобіль, що використовується для перевезення пасажирів, повинен бути обладнаний сидіннями, закріпленими в кузові на відстані не менше як 0,3 м від верхнього краю борту і 0,3-0,5 м від підлоги. Сидіння, що розташовані вздовж заднього або бокового борту, повинні мати міцні спинки.

7.7. Кількість пасажирів, які перевозяться в кузові вантажного автомобіля, не повинна перевищувати кількості обладнаних для сидіння місць.

7.8. Військовослужбовці строкової служби, які мають посвідчення водія транспортного засобу категорії "С", допускаються до перевезення пасажирів у кузові пристосованого для цього вантажного автомобіля згідно з кількістю обладнаних для сидіння місць після проходження спеціальної підготовки і стажування протягом 6 місяців.

7.9. Перед поїздкою водій вантажного автомобіля повинен проінструктувати пасажирів про їх обов'язки та правила посадки, висадки, розміщення і поведінки в кузові.

Починати рух можна, лише переконавшись, що створено умови для безпечного перевезення пасажирів.

7.10. Проїзд у кузові вантажного автомобіля, не обладнаного для перевезення пасажирів, дозволяється лише особам, які супроводжують вантаж або їдуть за ним, за умови, що вони забезпечені місцями для сидіння, розташованими згідно з вимогами пункту 7.5 цих Правил і техніки безпеки. Кількість пасажирів у кузові та кабіні не повинна перевищувати 8 чоловік.

7.11. Забороняється перевозити:

а) пасажирів поза кабіною автомобіля (крім передбачених цими Правилами випадків перевезення пасажирів у кузові вантажного автомобіля з бортовою платформою або в кузові-фургоні, призначених для перевезення пасажирів), у кузові автомобіля-самоскида, трактора, інших самохідних машин, на вантажному причепі, напівпричепі, в причепі-дачі, в кузові вантажного мотоцикла;

б) дітей, зріст яких менше 145 см або тих, що не досягли 12-річного віку, - у транспортних засобах, обладнаних ременями безпеки, без використання спеціальних засобів, що дають змогу пристебнути дитину за допомогою ременів безпеки, передбачених конструкцією цього

транспортного засобу; на передньому сидінні легкового автомобіля - без використання зазначених спеціальних засобів; на задньому сидінні мотоцикла та мопеда; { Підпункт "б" пункту 21.11 в редакції Постанови КМ N 876 ([876-2008-п](#)) від 01.10.2008 }

в) дітей до 16-річного віку в кузові будь-якого вантажного автомобіля;

г) організовані групи дітей у темну пору доби.

8. Рух у житловій зоні, автомагістралями, на гірських дорогах і крутих спусках.

8.1. Пішоходам дозволяється рухатися у житловій та пішохідній зоні як по тротуарах, так і по проїзній частині. Пішоходи мають перевагу перед транспортними засобами, але не повинні створювати безпідставних перешкод для їхнього руху.

8.2. У житловій зоні забороняється:

а) транзитний рух транспортних засобів;

б) стоянка транспортних засобів поза спеціально відведеними місцями і таке їх розташування, яке утруднює рух пішоходів і проїзд оперативних чи спеціальних транспортних засобів;

в) стоянка з працюючим двигуном;

г) навчальна їзда;

г) рух вантажних автомобілів, тракторів, самохідних машин і механізмів (крім тих, що обслуговують об'єкти і громадян, виконують технологічні роботи або належать громадянам, що проживають у цій зоні).

8.3. У пішохідну зону в'їзд дозволяється лише транспортним засобам, що обслуговують громадян і підприємства, які розташовані у зазначеній зоні, а також транспортним засобам, що належать громадянам, які проживають або працюють у цій зоні, чи автомобілям (мотоколяскам), позначеним розпізнавальним знаком «Інвалід», якими керують водії-інваліди. Якщо до об'єктів, розташованих на цій території, є інші під'їзди, водії повинні користуватися лише ними.

8.4. Під час виїзду з житлової та пішохідної зони водії повинні дати дорогу іншим учасникам дорожнього руху.

РУХ ПО АВТОМАГІСТРАЛЯХ І ДОРОГАХ ДЛЯ АВТОМОБІЛІВ

8.5. Під час виїзду на автомагістраль або дорогу для автомобілів водії повинні дати дорогу транспортним засобам, що рухаються по них.

8.6. На автомагістралях і дорогах для автомобілів забороняється:

а) рух тракторів, самохідних машин і механізмів;

б) рух вантажних транспортних засобів із дозволеною максимальною масою понад 3, 5 т поза першою і другою смугами руху (за винятком повороту ліворуч чи розвороту на дорогах для автомобілів);

в) зупинка поза спеціальними місцями для стоянки, позначеними дорожніми знаками 5.38 або 6.15;

г) розворот і в'їзд у технологічні розриви розділювальної смуги;

г) рух заднім ходом;

д) навчальна їзда.

8.7. На автомагістралях, крім спеціально обладнаних для цього місць, забороняється рух механічних транспортних засобів, швидкість яких за технічною характеристикою або їхнім станом менше 40 км/год., а також перегін та випасання тварин у смугі відведення дороги.

8.8. На автомагістралях і дорогах для автомобілів пішоходи можуть переходити проїзну частину лише по підземних або надземних пішохідних переходах.

Дозволяється переходити проїзну частину дороги для автомобілів у спеціально позначених місцях.

8.9. У разі вимушеної зупинки на проїзній частині автомагістралі або дороги для автомобілів водій повинен позначити транспортний засіб відповідно до вимог пунктів 9.9 — 9.11 цих Правил і вжити заходів для того, щоб прибрати його за межі проїзної частини праворуч.

РУХ ПО ГІРСЬКИХ ДОРОГАХ І НА КРУТИХ СПУСКАХ*

8.10. На гірських дорогах і крутих спусках, де зустрічний роз'їзд утруднено, водій транспортного засобу, що рухається на спуск, повинен дати дорогу транспортним засобам, що рухаються вгору.

8.11. На гірських дорогах і крутих спусках водій вантажного автомобіля, дозволена максимальна маса якого перевищує 3, 5 т, трактора та автобуса повинен:

- а) користуватися спеціальними гірськими гальмами, якщо вони встановлені на транспортному засобі заводом-виробником;
- б) під час зупинки або стоянки на підйомах і спусках користуватися противідкотними упорами.

8.12. На гірських дорогах заборонено:

- а) рухатися з непрацюючим двигуном та вимкненими зчепленням або передачею;
- б) буксирування на гнучкому зчепленні;
- в) будь-яке буксирування під час ожеледиці.

9. Регулювання дорожнього руху. Рух транспорту і безпека пішоходів, пасажирів.

9.1. Регулювання дорожнього руху здійснюється за допомогою дорожніх знаків, дорожньої розмітки, дорожнього обладнання, світлофорів, а також регулювальниками.

9.2. Дорожні знаки можуть бути постійними, тимчасовими та із змінною інформацією. Тимчасові дорожні знаки розміщуються на переносних пристроях, дорожньому обладнанні або закріплюються на щиті з фоном жовтого кольору і мають перевагу перед постійними дорожніми знаками та дорожньою розміткою.

9.3. Сигнали регулювальника мають перевагу перед сигналами світлофорів та вимогами дорожніх знаків пріоритету і є обов'язковими для виконання.

Сигнали світлофорів, крім жовтого миготливого, мають перевагу перед дорожніми знаками пріоритету.

Водії та пішоходи повинні виконувати додаткові вимоги регулювальника, навіть якщо вони суперечать сигналам світлофорів, вимогам дорожніх знаків і розмітки.

9.4. Дорожні знаки (додаток 1) поділяються на групи:

- а) попереджувальні знаки. Інформують водіїв про наближення до небезпечної ділянки дороги і характер небезпеки. Під час руху по цій ділянці необхідно вжити заходів для безпечного проїзду;
- б) знаки пріоритету. Встановлюють черговість проїзду перехресть, перехрещень проїзних частин або вузьких ділянок дороги;
- в) заборонні знаки. Запроваджують або скасовують певні обмеження в русі;
- г) наказові знаки. Показують обов'язкові напрямки руху або дозволяють деяким категоріям учасників рух по проїзній частині чи окремих її ділянках, а також запроваджують або скасовують деякі обмеження;
- г) інформаційно-вказівні знаки. Запроваджують або скасовують певний режим руху, а також інформують учасників дорожнього руху про розташування населених пунктів, різних об'єктів, територій, де діють спеціальні правила;
- д) знаки сервісу. Інформують учасників дорожнього руху про розташування об'єктів обслуговування;
- е) таблички до дорожніх знаків. Уточнюють або обмежують дію знаків, разом з якими вони встановлені.

9.5. Дорожня розмітка (додаток 2) поділяється на горизонтальну та вертикальну і використовується окремо або разом з дорожніми знаками, вимоги яких вона підкреслює або уточнює.

9.5.1. Горизонтальна дорожня розмітка встановлює певний режим і порядок руху.

Наноситься на проїзній частині або по верху бордюру у вигляді ліній, стрілок, написів,

символів тощо фарбою чи іншими матеріалами відповідного кольору згідно з пунктом 1 розділу 34 цих Правил.

9.5.2. Вертикальна розмітка у вигляді смуг білого і чорного кольору на дорожніх спорудах та елементах обладнання доріг призначена для зорового орієнтування.

9.6. Дорожнє обладнання застосовується як допоміжний засіб регулювання дорожнього руху. До нього належать:

а) огороження і світлове сигнальне обладнання в місцях будівництва, реконструкції та ремонту доріг;

б) попереджувальні світлові круглі тумби, що встановлюються на розділювальних смугах або островах безпеки;

в) напрямні стовпчики, що призначені для забезпечення видимості зовнішнього краю узбіч і небезпечних перешкод в умовах недостатньої видимості. Позначаються вертикальною розміткою і повинні бути обладнані світлоповертачами: праворуч - червоного кольору, ліворуч - білого;

г) опуклі дзеркала для розширення оглядовості водіям транспортних засобів, які проїжджають перехрестя чи інше небезпечне місце з недостатньою оглядовістю;

г) дорожні огороження на мостах, шляхопроводах, естакадах, насипах та інших небезпечних ділянках доріг;

д) пішохідні огороження в небезпечних для переходу проїзної частини місцях;

е) вставки розмічувальні дорожні для поліпшення зорового орієнтування водіїв на проїзній частині;

є) пристрої примусового зниження швидкості транспортних засобів;

ж) шумові смуги для підвищення уваги учасників дорожнього руху на небезпечних ділянках доріг.

9.7. Світлофори (додаток 3) призначені для регулювання руху транспортних засобів і пішоходів, мають світлові сигнали зеленого, жовтого, червоного і біло-місячного кольорів, які розташовані вертикально чи горизонтально. Сигнали світлофора можуть бути з нанесеною суцільною чи контурною стрілкою (стрілками), із силуетом пішохода, Х-подібні.

На рівні червоного сигналу світлофора із вертикальним розташуванням сигналів може встановлюватися табличка білого кольору із нанесеною на ній стрілкою зеленого кольору.

9.7.1. У світлофорах з вертикальним розташуванням сигналів сигнал червоного кольору - зверху, зеленого - знизу, а з горизонтальним: червоного - ліворуч, зеленого - праворуч.

9.7.2. Світлофори з вертикальним розташуванням сигналів можуть мати одну або дві додаткові секції з сигналами у вигляді зеленої стрілки (стрілок), що розташовуються на рівні сигналу зеленого кольору.

9.7.3. Сигнали світлофора мають такі значення:

а) зелений дозволяє рух;

б) зелений у вигляді стрілки (стрілок) на чорному фоні дозволяє рух у зазначеному напрямку (напрямах). Таке саме значення має сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій секції світлофора.

Сигнал у вигляді стрілки, що дозволяє поворот ліворуч, дозволяє й розворот, якщо він не заборонений дорожніми знаками.

Сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій (додаткових) секції, увімкнений разом із зеленим сигналом світлофора, інформує водія про те, що він має перевагу в зазначеному напрямку (напрямах) руху перед транспортними засобами, що рухаються з інших напрямків;

в) зелений миготливий дозволяє рух, але інформує про те, що незабаром буде ввімкнено сигнал, який забороняє рух.

Для інформування водіїв про час (у секундах), що залишився до кінця горіння сигналу зеленого кольору, можуть застосовуватися цифрові табло;

г) чорна контурна стрілка (стрілки), нанесена на основний зелений сигнал, інформує водіїв про наявність додаткової секції світлофора і вказує інші дозволені напрямки руху ніж сигнал додаткової секції;

г) жовтий забороняє рух і попереджає про наступну зміну сигналів;

д) жовтий миготливий сигнал або два жовтих миготливих сигнали дозволяють рух і інформують про наявність небезпечного нерегульованого перехрестя або пішохідного переходу;

е) червоний сигнал, у тому числі миготливий, або два червоних миготливих сигнали забороняють рух.

Сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій (додаткових) секції разом з жовтим або червоним сигналом світлофора інформує водія про те, що рух дозволяється у вказаному напрямку за умови безперешкодного пропуску транспортних засобів, які рухаються з інших напрямків;

Стрілка зеленого кольору на табличці, встановленій на рівні червоного сигналу світлофора з вертикальним розташуванням сигналів, дозволяє рух у зазначеному напрямку при увімкненому червоному сигналі світлофора з крайньої правої (лівої) смуги руху за умови надання переваги в русі іншим його учасникам;

є) поєднання червоного і жовтого сигналів забороняє рух і інформує про наступне вмикання зеленого сигналу;

ж) чорні контурні стрілки на червоному і жовтому сигналах не змінюють значення цих сигналів та інформують про дозволені напрямки руху при зеленому сигналі;

з) вимкнений сигнал додаткової секції забороняє рух у напрямку, вказаному її стрілкою (стрілками).

9.7.4. Для регулювання руху транспортних засобів на вулицях, дорогах або по смугах проїзної частини, напрямком руху на яких може змінюватися на протилежний, застосовуються реверсивні світлофори з червоним Х-подібним сигналом і зеленим сигналом у вигляді стрілки, спрямованої вниз. Ці сигнали забороняють або дозволяють рух по смузі, над якою вони розташовані.

Основні сигнали реверсивного світлофора можуть бути доповнені жовтим сигналом у вигляді стрілки, нахиленої по діагоналі вниз праворуч, увімкнення якого забороняє рух по смузі, позначеній з обох боків дорожньою розміткою 1.9, і інформує про зміну сигналу реверсивного світлофора та необхідність перестроювання на смугу руху праворуч.

При вимкнених сигналах реверсивного світлофора, що розташований над смугою, позначеною з обох боків дорожньою розміткою 1.9, в'їзд на цю смугу заборонено.

9.7.5. Для регулювання руху трамваїв можуть застосовуватися світлофори з чотирма сигналами біло-місячного кольору, розташованими у вигляді літери "Т".

Рух дозволяється лише в разі ввімкнення одночасно нижнього сигналу і одного або кількох верхніх, з яких лівий дозволяє рух ліворуч, середній - прямо, правий - праворуч. Якщо ввімкнено лише три верхні сигнали - рух заборонено.

У разі вимкнення чи несправності трамвайних світлофорів водії трамваїв повинні керуватися вимогами світлофорів із світловими сигналами червоного, жовтого і зеленого кольорів.

9.7.6. Для регулювання руху на залізничних переїздах використовуються світлофори з двома червоними сигналами або одним біло-місячним і двома червоними, які мають такі значення:

а) миготливі червоні сигнали забороняють рух транспортних засобів через переїзд;

б) миготливий біло-місячний сигнал показує, що сигналізація справна і не забороняє руху транспортних засобів.

На залізничних переїздах одночасно із заборонним сигналом світлофора може бути ввімкнено звуковий сигнал, який додатково інформує учасників дорожнього руху про заборону руху через переїзд.

9.7.7. Якщо сигнал світлофора має вигляд силуету пішохода, його дія поширюється лише на пішоходів, при цьому зелений сигнал дозволяє рух, червоний - забороняє.

Для сліпих пішоходів може бути ввімкнено звуковий сигнал, який дозволяє рух пішоходів.

9.8. Сигнали регулювальника. Сигналами регулювальника є положення його корпусу, а також жести руками, в тому числі з жезлом або диском з червоним світлоповертачем, які мають такі значення:

а) руки витягнуті в сторони, опущені або права рука зігнута перед грудьми:

з лівого і правого боків - дозволено рух трамвая прямо, нерейковим транспортним засобам - прямо і праворуч; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною та перед грудьми регулювальника;

з боку грудей і спини - рух усіх транспортних засобів і пішоходів заборонено;

б) права рука витягнута вперед:

з лівого боку - дозволено рух трамвая ліворуч, нерейковим транспортним засобам - у всіх напрямках; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною регулювальника;

з боку грудей - усім транспортним засобам дозволено рух лише праворуч;

з правого боку та спини - рух усіх транспортних засобів заборонено; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною регулювальника;

в) рука піднята вгору:

рух усіх транспортних засобів і пішоходів заборонено в усіх напрямках.

Жезл використовується тільки працівниками підрозділів Державної інспекції та військової інспекції безпеки дорожнього руху.

Для привертання уваги учасників дорожнього руху використовується сигнал, поданий свистком.

Регулювальник може подавати інші сигнали, зрозумілі водіям і пішоходам.

9.9. Вимога про зупинку транспортного засобу подається працівником міліції:

а) жезлом або рукою, що вказує на цей транспортний засіб;

б) за допомогою увімкненого пробліскового маячка синього і червоного або лише червоного кольору та (або) спеціального звукового сигналу;

в) за допомогою гучномовного пристрою;

г) за допомогою спеціального табло, на якому зазначається вимога про зупинку транспортного засобу.

Водій повинен зупинити транспортний засіб у місці, на яке йому буде вказано, з дотриманням правил зупинки.

9.10. У разі подання світлофором (крім реверсивного) або регулювальником сигналу, що забороняє рух, водії повинні зупинитися перед дорожньою розміткою 1.12 (стоп-лінія), дорожнім знаком 5.62 "Місце зупинки", якщо їх немає - не ближче 10 м до найближчої рейки перед залізничним переїздом, перед світлофором, пішохідним переходом, а якщо і вони відсутні та в усіх інших випадках - перед перехрещуваною проїзною частиною, не створюючи перешкод для руху пішоходів.

9.11. Водіям, які в разі ввімкнення жовтого сигналу або підняття регулювальником руки вгору не можуть зупинити транспортний засіб у місці, передбаченому пунктом 8.10 цих Правил, не вдаючись до екстреного гальмування, дозволяється рухатися далі за умови забезпечення безпеки дорожнього руху.

9.12. Забороняється самовільно встановлювати, знімати, пошкоджувати чи закривати дорожні знаки, технічні засоби організації дорожнього руху (втручатись у їх роботу), розташовувати плакати, афіші, рекламні носії та встановлювати пристрої, які можуть бути прийняті за знаки та інші пристрої регулювання дорожнього руху або можуть погіршити їх видимість чи ефективність, осліпити учасників дорожнього руху, відволікти їхню увагу і поставити під загрозу безпеку дорожнього руху.

10. Надання першої домедичної допомоги у разі скоєння дорожньо-транспортної пригоди.

У більшості випадків дорожньо-транспортні пригоди відбуваються далеко від медичних установ і пунктів зв'язку, за допомогою яких можна викликати "швидку допомогу". Саме ця

обставина, а також і те, що водії раніше інших можуть бути корисні постраждалим, зобов'язує їх вміти надавати першу медичну допомогу, тобто проводити найпростіші невідкладні заходи для порятунку життя постраждалих. Водії автомобілів та інших транспортних засобів, які причетні, так і непричетні до дорожньо-транспортної пригоди, але знаходяться поблизу, зобов'язані негайно зупинитися і надати допомогу нужденним у ній. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, карається за законом.

Послідовність дій при наданні допомоги потерпілим повинна бути наступною.

1. Організація виклику "швидкої допомоги"

Одного з присутніх потрібно послати до найближчого телефону з завданням повідомити в лікувальний заклад і відділення міліції про характер і місце дорожньо-транспортної пригоди, кількість потерпілих.

2. Витяг постраждалих з розбитого автомобіля

Дорожньо-транспортні пригоди на дорогах часто супроводжуються складними переломами, черепно-мозковими травмами, пошкодженнями хребта. У потерпілого може бути відразу кілька травм. Тому виносити його з автомобіля слід дуже обережно. Не можна смикати і згинати йому тулуб, руки або ноги, витягати їх силою. Необхідно, передусім усунути все, що утримує потерпілого.

Якщо людина втратила свідомість і перебувати в неприродному положенні, виносити його з автомобіля потрібно вдовх чи втръох, намагаючись не змінювати цього положення. З особливою увагою слід поставитися до постраждалих при підозрі на перелом хребта, не переміщати їх без крайньої необхідності, бо це може викликати параліч. Таку людину потрібно покласти на спину або живіт з таким розрахунком, щоб місце пошкодження не обмежувалося.

3. Надання першої медичної допомоги

У витягнутого з автомобіля потрібно послабити краватку, розстебнути комір, пояс, щоб не утруднялося дихання.

При переломах і вивихах кінцівок необхідно у всіх випадках накладати шини, а за їх відсутності робити фіксацію підручними предметами (дошками, палицями); якщо у потерпілого виникла кровотеча, слід вжити заходів до тимчасової зупинки його.

Надання першої допомоги має здійснюватися швидко і не завдавати потерпілому зайвої болі.

4. Транспортування потерпілих до лікувальної установи

Коли все можливе для порятунку постраждалих на місці події зроблено, а "швидку допомогу" викликати не можна або ясно, що вона прибуде пізно, потрібно подбати про доставку потерпілих до найближчої лікувальної установи. Діяти треба з такою ж обережністю і увагою, як і під час вилучення їх з аварійного автомобіля. Коли виникає необхідність підняти потерпілого, слід користуватися такими способами:

встати на коліно збоку від потерпілого, підвести руки під лопатку, голову, шию і підняти його;

встати на коліна біля узголів'я потерпілого, підвести руки під плечі і підняти його.

Ні за яких умов не дозволяється самостійне пересування потерпілого у разі пошкодження нижніх кінцівок, черепа, органів грудної та черевної порожнини.

Якщо необхідно перенести потерпілого на ношах, його укладають обережно, без струсу і в зручному для нього положенні. Носилки ставлять поруч з потерпілим з боку ушкодження. Дві людини стають поруч з хворим на одне коліно, один з них підводить руки під голову, шию і спину, інший - під крижі і гомілки. Третя людина посуває під постраждалого носилки.

Піднімати носилки потрібно обережно і одночасно, йти обов'язково в ногу, короткими кроками, злегка згинаючи ноги в колінах. Той, хто йде попереду зобов'язаний попереджати заднього про всі перешкоди на дорозі. При підйомі в гору потерпілого переносять головою вперед, при спуску з гори - ногами вперед, за винятком випадків пошкодження нижніх кінцівок. Завжди потрібно прагнути зберегти потерпілому горизонтальне положення.

У тих випадках, коли постраждалого необхідно перенести на руках, необхідно скористатися

наступними прийомами:

якщо переносить одна людина, він підводить одну руку під сідниці, іншу - під спину, обережно піднімає потерпілого і несе;

якщо переносять двоє людей, вони стають по обидва боки потерпілого на одне коліно - на те, що ближче до голови потерпілого, підводять одну руку під спину, а іншу під сідниці, піднімають і несуть не в ногу: при несвідомому стані найбільш зручний спосіб перенесення " один за одним ";

якщо потерпілого можна за станом здоров'я переносити в сидячому, то легше це зробити на "сидіння з двох рук", - переносять з трьох рук створюють сидіння, а четвертою рукою підпирають спину або на "замку" з чотирьох рук.

Транспортування в залежності від характеру пошкодження здійснюють за такими правилами:

при переломах кісток черепа, пошкодженнях голови і головного мозку, при переломах хребта та кісток тазу потерпілого транспортують тільки в горизонтальному положенні;

при переломах ребер, ключиць найбільш безболісна транспортування в положенні сидячи, але коли потерпілий не може сидіти, транспортування здійснюють на ношах з наданням йому напівсидячого положенні;

при пораненнях грудної клітки потерпілого укладають на поранений бік або на спину в напівсидячому положенні;

при пораненні шиї спереду потерпілому надають напівсидячому положенні з нахилом голови до грудей у бік поранення;

при пораненнях живота і при внутрішніх кровотечах потерпілого укладають на спину, під коліна і крижі підкладають подушку або інший замінюючий її предмет;

при непритомних станах потерпілого укладають так, щоб голова його була нижче ніг.

Слід передбачити всі особливості майбутньої транспортування: її дальність і якість дороги, мороз і негоду, характер отриманих травм, стан потерпілого; подбати про те, щоб воно не погіршувалося в результаті перевезення. У всіх випадках вжити заходів щодо попередження та боротьби з травматичним шоком. Якщо відносно недалеко знаходиться велика лікарня або клініка, краще доставити потерпілого прямо туди, минаючи навіть ближній медпункт. Якщо до великого лікувального закладу далеко, пораненого потрібно везти до найближчого медичного закладу. Після прибуття не виносите його з автомобіля, а попросіть медичних працівників підійти до потерпілого, оглянути його і вирішити питання про подальші дії.

Ніколи не можна залишати поранених без допомоги і відправляти їх без супроводжуючого, який може знадобитися, щоб надати необхідну допомогу в дорозі. Крім того, своєю поведінкою, розмовами він має зміцнювати у постраждалому впевненість в успішному результаті того, що сталося.

11. Адміністративна, кримінальна відповідальність за порушення правил дорожнього руху.

Адміністративна відповідальність

Правопорушення	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КУпАП
В'їзд на залізничний переїзд особою, яка керує ТЗ, у випадках, коли рух через переїзд заборонений	штраф 850—1190 грн. або позбавлення права керування ТЗ від шести місяців до 1 року, або адмін. арешт від 7 до 10 діб зоплатним вилученням ТЗ (у його власника) чи без такого	особа, визнана винною	ч.2 ст. 123
Вживання водієм ТЗ алкоголю, наркотиків, лікарських засобів,	позбавлення права керування ТЗ від двох до трьох років або адмін.	водій	ч.4 ст. 130

Правопорушення	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КУпАП
зроблених на їх основі, після ДТП або після зупинки працівником міліції, до проходження огляду на стан сп'яніння	арешт 10—15 діб		
Випуск в експлуатацію ТЗ та інших пересувних засобів з перевищенням нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах	<u>Штраф</u> 1360—1700 грн.	посадові особи, <u>суб'єкти підприємницької діяльності</u>	80
Випуск на лінію ТЗ, технічний стан яких не відповідає встановленим вимогам або без необхідних документів, направлення в рейс одного водія на маршрут протяжністю понад 500 км	штраф 680—850 грн.	посадові особи, підприємці	ч.1 ст. 128
Вказане у ч.1 ст. 128 діяння, вчинене повторно протягом року	штраф 850—1360 грн.	посадові особи, СГД	ч.2 ст. 128
Вказані дії у ч.1, які стосуються ТЗ, який використовується для надання послуг з перевезення пасажирів, а також ТЗ, технічний стан якого не відповідає вимогам відповідних правил і стандартів	<u>штраф</u> 680—850 грн.	водій	ч.2 ст. 121
Вказані у ч.1 ст. 128 дії, що призвели до пошкодження ТЗ, автомобільних доріг, вулиць або іншого майна	штраф 2550—3060 грн.	особи, відповідальні за будівництво, ремонт чи утримання доріг; посадові особи, відповідальні за технічний стан, обладнання чи експлуатацію ТЗ; СГД	ч.2 ст. 128 ²
Вказані у ч.1, 2 ст. 127 порушення, вчинені особами у стані сп'яніння	штраф 136—170 грн.	водії вказаних ТЗ/пішоходи	ч.3 ст.127
Вказані у ч.1, 2 ст. 127 порушення, що призвели до створення аварійної обстановки	штраф 170—255 грн.	ті самі особи	ч.4 ст. 127
Грубе порушення механізаторами правил технічної експлуатації <u>с/г</u> машин і техніки безпеки	<u>штраф</u> 102—340 грн. або <u>позбавлення права керування цими машинами до 1 місяця</u>	механізатори	108
Дії, передбачені ч.5 ст. 130, вчинені особою, яка не має права керування суднами	штраф 2550—3400 грн. або адмін. арешт 10—15 діб	правопорушник	ч.6 ст. 130
Діяння, визначене в ч.1 ст. 130, вчинене особою, яка двічі протягом року притягалася до адміністративної	позбавлення права керування ТЗ до десяти років (щодо осіб, яким передали керування ТЗ, —	водій, інші особи	ч.3 ст. 130

Правопорушення	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КУпАП
відповідальності за ч.1 ст. 130	оплатне вилучення ТЗ)		
Допуск до керування річковим або маломірним судном осіб, які перебувають у стані сп'яніння, або під впливом лікарських засобів, які знижують увагу та швидкість реакції,	штраф 1020—1275 грн.	посадові особи	ч.3 ст. 129
Допуск до керування ТЗ водіїв, які не мають права керування ТЗ	штраф 340—680 грн.	посадові особи, СГД	ч.2 ст. 129
Допуск до керування ТЗ водіїв, які перебувають у стані сп'яніння, у хворобливому стані, під впливом лікарських засобів, які знижують увагу та швидкість реакції, або таких, що не пройшли у встановлений строк медичного огляду	штраф 425—850 грн.	посадові особи, СГД	ч.1. ст. 129
Експлуатація автотранспортних та інших пересувних засобів зі вказаними вище недоліками	Штраф 510—850 грн.	громадяни	81
Експлуатація ТЗ, ідентифікаційні номери яких не відповідають записам у реєстраційних документах	штраф 255—340 грн.	водій	ст. 121 ¹
Зазначені у ч.1—3 ст. 122 порушення, які призвели до створення аварійної обстановки (змусили інших учасників дорожнього руху різко змінити швидкість, напрямок руху тощо), що підтверджено фактичними даними	штраф 680—850 грн. або позбавлення права керування ТЗ від шести місяців до 1 року	водій	ч.4 ст. 122
Залишення місця ДТП	штраф 255—306 грн. або громадські роботи 30—40 годин, або адмін. арешт від 10 до 15 діб	водій	ст. 122 ⁴
Інші порушення правил руху через залізничні переїзди	штраф 340—425 грн.	водій	ч.1 ст. 123
Керування річковими або маломірними суднами в стані сп'яніння або під впливом лікарських засобів, які знижують увагу і швидкість реакції, передача керування судном такій особі, відмова від проходження огляду на стан сп'яніння	штраф 2550—3400 грн. або позбавлення права керування всіма видами плавучих засобів від одного до трьох років, або громадські роботи 40—60 годин, або адмін. арешт 10—15 діб	водій судна	ч.5 ст. 130
Керування ТЗ з порушенням правил реєстрації, без номерного знака	штраф 170—255 грн.	водій	ч.6 ст. 121
Керування ТЗ особами, які перебувають у стані сп'яніння або під впливом лікарських засобів, які знижують увагу та швидкість реакції, а так само відмова особи пройти огляд	штраф 2550—3400 грн. або позбавлення права керування ТЗ від 1 до 2 років або громадські роботи від 40 до 50 годин, або адміністративний арешт 7—10	водій, інші особи	ч.1 ст. 130

Правопорушення	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КУпАП
на стан сп'яніння чи наявність зазначених лікарських засобів	дiб (щодо осіб, яким передали керування ТЗ, — те саме, але без позбавлення права керування ТЗ)		
Керування ТЗ особою, яка не має або не пред'явила для перевірки посвідчення водія, реєстраційного документа та ліцензійної картки (за необхідності), поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності	штраф 425—850 грн.	правопорушник	ч.1 ст. 126
Керування ТЗ особою, яка не має права керування ТЗ, передача керування ТЗ особі, яка не має такого права	штраф 510—595 грн.	правопорушник	ч.2 ст. 126
Керування ТЗ особою, яка позбавлена права керування ТЗ	штраф 510—850 грн.	водій	ч.3 ст. 126
Керування транспортним засобом, який має такі несправності, експлуатація ТЗ за яких заборонена; керування ТЗ, який підлягає технічному контролю, але своєчасно його не пройшов	<u>штраф</u> 340—425 грн.	водій	ч.1, ч.3 ст. 121
Невиконання вимог про зупинку	Штраф 153—187 грн. або позбавлення права керування ТЗ від трьох до шести місяців	водій	ст. 122 ²
Ненадання ТЗ працівникам міліції або медичним працівникам, військових ТЗ — посадовим особам Військової служби правопорядку	штраф 68—136 грн.	водій	ст. 124 ¹
Перевезення водієм маршрутної таксі кількість пасажирів більшу, ніж дозволено технічними характеристиками, або більшу за кількість місць для сидіння	штраф 170—255 грн.	водій маршрутної таксі	ч.1 ст. 121 ²
Перевезення пасажирів на автобусному маршруті понад 500 км одним водієм	штраф 170—255 грн.	водій автобуса	ч.3 ст. 121 ²
Повторне протягом року правопорушення, визначене в ч.1 ст. 130	позбавлення права керування ТЗ від двох до трьох років <u>зоплатним вилученням ТЗ</u> чи без такого або громадські роботи від 50 до 60 годин, або адмін. арешт 10—15 дiб (щодо осіб, яким передали керування ТЗ, — те саме, але без позбавлення права керування ТЗ)	водій, інші особи	ч.2 ст. 130

Правопорушення	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КУпАП
Повторне протягом року правопорушення, вказане у ч.1—3 ст. 121	<u>позбавлення права керування ТЗ 3—6 місяців</u> або <u>адміністративний арешт 5—10 діб</u>	водій	ч.4 ст. 121
Повторне протягом року правопорушення, вказане у ч.6 ст. 121	штраф 255—510 грн. або <u>громадські роботи 30—40 годин</u> з оплатним вилученням ТЗ чи без такого	водій	ч.7 ст. 121
Порушення або невиконання правил, норм та стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху	штраф 1700—2040 грн.	відповідальні особи посадові особи СГД	ч.1 ст. 128 ¹
Порушення ПДР особами, які керують велосипедами, гужовим транспортом, і погоничами тварин	штраф 85—136 грн.	водії вказаних ТЗ	ч.2 ст. 127
Порушення ПДР пішоходами (непокоря сигналам регулювання, перехід у невстановлених місцях тощо)	штраф 51—85 грн.	пішохід	ч.1 ст. 127
Порушення порядку видачі документа про технічну справність транспортного засобу та порядку видачі спеціального знака державного зразка про укладення договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів	сумарно штраф 1360—2040 грн.	посадові особи	ч.1, ч.2, ч.3 ст. 127 ¹
Порушення правил встановлення і використання спеціальних сигнальних пристроїв	штраф 42 500—51 000 грн. з конфіскацією цих пристроїв	водій	ст. 122 ⁵
Порушення правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів та правил проїзду великогабаритних і великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами	штраф 510—680 грн. (водії) штраф 680—850 грн. (посадовці, СГД)	водії, посадові особи, СГД	ст. 132 ¹
Порушення правил дорожнього руху, яке призвело до пошкодження ТЗ, вантажів, дорожніх споруд чи іншого майна	штраф 340—425 грн. або позбавлення права керування ТЗ від шести місяців до 1 року	водій	ст. 124
Порушення Правил дорожнього руху: перевищення обмежень швидкості понад 50 км/год, ненадання переваги в русі ТЗ аварійно-рятувальних служб, швидкої медичної допомоги, міліції, пожежної охорони, порушення правил зупинки, стоянки, що спричинило перешкоду дорожньому руху або	штраф 510—680 грн.	водій	ч.3 ст. 122

Правопорушення	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КУпАП
загрозу безпеці руху			
Порушення Правил дорожнього руху: перевищення обмежень швидкості руху понад 20 км/год, порушення вимог дорожніх знаків та розмітки, правил перевезень вантажів, буксирування, зупинки і стоянки (якщо це не створило перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху), проїзду пішохідних переходів, ненадання переваги в русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах, порушення заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками	штраф 255—340 грн.	водій	ч.1 ст. 122
Порушення Правил дорожнього руху: правил проїзду перехресть, зупинок ТЗ загального користування, проїзд на заборонний сигнал світлофору або жест регулювальника, ненадання переваги в русі маршрутним транспортним засобам, порушення правил обгону і зустрічного роз'їзду, безпечного інтервалу та дистанції, розташування ТЗ на проїзній частині, порушення правил руху автомагістралями , користування освітлювальними приладами або спец. сигналами при початку або зміні напрямку руху, використання, переобладнання цих приладів з порушенням вимог стандартів, користування водієм ТЗ засобами зв'язку, який не налаштовано для використання без допомоги рук, порушення правил навчальної їзди	штраф 425—510 грн.	водій	ч.2 ст. 122
Порушення правил зупинки маршрутних таксі	штраф 255—340 грн.	водій маршрутного таксі	ч.2 ст. 121 ²
Порушення правил користування ременями безпеки або мотошоломами	штраф 51—85 грн.	водій	ч.4 ст. 121
Порушення, передбачене ч.2 ст. 123, вчинене водієм ТЗ під час надання послуг з перевезення пасажирів або небезпечних вантажів	позбавлення права керування ТЗ від одного до трьох років або адмін. арешт від 10 до 15 діб з оплатним вилученням ТЗ чи без такого	особа, визнана винною	ч.3 ст. 123
Решта порушень правил дорожнього руху	Попередження	водій	ст. 125

Кримінальна відповідальність

Злочин	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КК
<u>Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, що спричинило середньої тяжкості тілесне ушкодження</u>	<u>штраф</u> 3400—8500 грн. або <u>виправні роботи</u> до двох років, або <u>арешт</u> до шести місяців, або <u>обмеження волі</u> до трьох років з позбавленням права керування ТЗ до трьох років або без такого	водій	ч.1 ст. 286
<u>Діяння, визначене в ч.1 ст. 286, що призвело до заподіяння тяжкого тілесного ушкодження або смерті потерпілого</u>	<u>позбавлення волі</u> від трьох до восьми років з позбавленням права керування ТЗ до трьох років або без такого	водій	ч.2 ст. 286
<u>Діяння, визначене в ч.1 ст. 286, що призвело до загибелі кількох осіб</u>	<u>позбавлення волі</u> від п'яти до десяти років з позбавленням права керування ТЗ до трьох років	водій	ч.3 ст. 286
Випуск в експлуатацію технічно несправних ТЗ або інше порушення їх експлуатації, допуск до керування ТЗ особою, яка не має права керування ТЗ, перебуває в стані сп'яніння, якщо ці дії спричинило потерпілому середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження або його смерть	штраф 3400—8500 грн. або виправні роботи до двох років, або обмеження чи позбавлення волі до п'яти років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з відповідальністю за технічний стан або експлуатацію ТЗ, або без такого	відповідальний за технічний стан або експлуатацію ТЗ	ст. 287
Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху, якщо це спричинило середньої тяжкості, тяжке тілесне ушкодження або смерть	штраф 3400—8500 грн. або виправні роботи до двох років, або обмеження чи позбавлення волі до п'яти років	відповідальний за стан доріг та інших автодорожніх споруд; особа, яка виконує роботи по забезпеченню належного стану доріг та інших автодорожніх споруд	ст. 288
Незаконне заволодіння транспортним засобом	штраф 17 000—20 400 грн. або обмеження чи позбавлення волі 3—5 роки	особа, визнана винною	ч.1 ст. 289
Дії, визначені в ч.1 ст. 289, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або поєднані з проникненням у	позбавлення волі 5—8 років з конфіскацією майна чи без такої	особа, визнана винною	ч.2 ст. 289

Злочин	Санкція	Відповідальна особа	Стаття КК
приміщення чи інше сховище, або якщо вони завдали значної матеріальної шкоди			
Дії, визначені в ч.1 або ч.2 ст. 289, вчинені організованою групою або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо вони завдали великої матеріальної шкоди	позбавлення волі 7—12 років з конфіскацією майна чи без такої	особа, визнана винною	ч.3 ст. 289
Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу	штраф 2550—4250 грн. або виправні роботи до двох років, або обмеження волі до трьох років	особа, визнана винною	ст. 290
Порушення чинних на транспорті правил, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки	штраф 3400—8500 грн. або виправні роботи до двох років, або обмеження чи позбавлення волі до п'яти років	особа, визнана винною	ст. 291

Примітки[ред.]

У таблицях:

- штрафи перераховані у гривні з розрахунку: 1 [неоподатковуваний мінімум доходів громадян](#) = 17 гривень;
- СДГ — [Громадянин — суб'єкт підприємницької діяльності](#)
- ПДР — [Правила дорожнього руху](#)
- ТЗ — [Транспортний засіб](#)
- ДТП — [Дорожньо-транспортна пригода](#)
- жовтим кольором виділено правопорушення (злочини), за які порушника може бути позбавлено права керування транспортним засобом.